

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vanitas Vanitatum Consideratione Seria Evanescens

Bellegambe, François

Insulis, 1681

Consideratio VI. Vera scientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51072)

CONSIDERATIO VI.

VERA SCIENTIA.

I. **U**Bi non est scientia animæ, non est bonum. (a) *Siquidem divitiæ salutis, sapientia & scientia. (b) Illa utique sapientia, quæ iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam sanctorum: (c) quâ homo seipsum novit, & Deum; rectè judicat de creaturis, easque, ut loquitur S. Thomas, ordinat in bonum divinum: hoc enim ad scientiam propriè pertinet. (d) Nosse te, Deus noster, consummata iustitia est: & scire iustitiam, & virtutem tuam, radix est immortalitatis: (e) Et, Christo ipso pronuntiante, Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti JESUM Christum. (f) Non ergo gloriatur sapiens in sapientia suâ, & non gloriatur for-*

(a) Prov. 19. (b) Isa. 33. [c] Sap. 10. [d] 2. 2. 9. 2. (e) Sap. 15. [f] Ioan. 17.

tis in fortitudine sua , & non glorie-
tur dives in divitiis suis : sed in hoc
glorietur, qui gloriatur, scire & nosse
me, quia ego sum Dominus, qui fa-
cio misericordiam, & iudicium, &
iustitiam in terra: hæc enim placent
mihi, ait Dominus. (g) *Istam scientiam
petebat sapientissimus David, cum
psallebat: Bonitatem, & disciplinam,
& scientiam doce me: & uno eodem-
que psalmo quinies repetens, Da mihi in-
tellectum. (h) Istam scientiam unicè in
se aliisque expetebat & predicabat Vase-
lectionis (i) Paulus. Audi illum. Existi-
mo omnia detrimentum esse propter
eminentem scientiam J E S U Christi
Domini mei. (k) Et ego, cum ve-
nisssem ad vos, Fratres, veni non in
sublimitate sermonis, aut sapientiæ,
annuntians vobis testimonium Christi.
Non enim iudicavi me scire aliquid in-
ter vos, nisi J E S U M Christum, &
hunc crucifixum. Et sermo meus, &
prædicatio mea, non in persuasibili-
bus humanæ sapientiæ verbis, sed in
ostensione spiritûs & virtutis: ut fi-
des*

(g) Jerem. 9. (h) Ps. 118. (i) Act. 9. (k) Phil.
lip. 3.

VERA SCIENTIA. 97

des vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. (1) Idcò non cessamus pro vobis orantes, & postulantes, ut impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni sapientia & intellectu spiritali; (m) instructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris & Christi J E S U. (n) *Et iterum.* Non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis: ut Deus Domini nostri J E S U Christi Pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitione ejus; illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in sanctis. (o) Hujus rei gratia flecto genua mea, ad Patrem Domini nostri J E S U Christi, ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum ejus in interiora hominē, Christum habitare per fidem in cordibus vestris: in charitate radicati & fundati, ut possitis cōprehendere cū omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & su-

E

(1) 1. Cor. 2. (m) Coloss. 1. (n) Coloss. 2.
 (o) Ephes. 1.

98 CONSIDERATIO VI.

limitas, & profundum: scire etiam
 supereminentem scientiæ charitatem
 Christi, ut impleamini in omnem ple-
 nitudinem Dei. (p) *En* cognitionis
 divinæ efficaciam, *interprete S. Thoma*
 (q) ut habeatis perfectam participa-
 tionem omnium donorum Dei, ut
 scilicet hic habeatis plenitudinem vir-
 tutum & postea beatitudinis, quæ
 quidem efficit charitas. *Atque ista est*
vera scientia, scientia Dei, scientia
 Sanctorum; *quam & Apostolorum Prin-*
ceps apprecatur: Crescite in gratia &
 in cognitione Domini nostri & Sal-
 vatoris J E S U Christi. (r) *Hanc, Deus,*
scientiam doce me: Intellectum da
 mihi, & vivam. (s) *Dixisti mi Deus:*
Dabo eis cor, ut sciant me. (t) *Da mi-*
hi cor illud, cor carneum, ut in præ-
 ceptis tuis ambulem, & judicia tua
 custodiam, faciamque ea. (u) *Scientia*
enim tua, & plenitudo legis est di-
 lectio; (x) & dilectio, custodia le-
 gum est: custoditio autem legum,
 consummatio incorruptionis est. (xx)
Quare verissimè Apostolus tuus: Si ha-

(p) Ephes. 3. (q) 1. Cor. 5. [r] 2. Petr. 3. (s)
 Ps. 118. (t) Jerem. 24. (u) Ezech. 11. (x) Rom.
 13. (xx) Sap. 6.

büero, ait, prophetiam, & noverim
 mysteria omnia, & omnem scientiam,
 nihil sum, nihil mihi prodest. (y)
 Et Propheta tuus: Quem docebit scien-
 tiam? & quem intelligere faciet au-
 ditum? Ablactatos à lacte, avulsos
 ab uberibus, (z) hoc est, à suis abstrac-
 tos cupiditatibus, mundi hujus oblectamen-
 tis & vanitatibus. Beatus homo, quem
 tu erudieris Domine, & de lege tua
 docueris eum. (aa) Quin immò beati
 qui audiunt verbum Dei, & custo-
 diunt illud. (bb) Si vos manseritis in
 sermone meo, verè discipuli mei eri-
 tis, & cognoscetis veritatem, & ve-
 ritas liberabit vos, (cc) ais aterna Ve-
 ritas. Et iterum: Si hæc scitis, beati
 eritis, si feceritis ea. (dd) Non enim
 auditores legis justi sunt apud Deum,
 sed factores legis justificabuntur. (ee)
 Scienti igitur bonum facere, & non
 facienti, peccatum est illi. (ff) Ille
 autem servus, qui cognovit volunta-
 tem Domini sui, & non fecerit se-
 cundùm voluntatem ejus, vapulabit

E ij

[y] 1. Cor. 13. (z) Isa. 28. (aa) Ps. 93.

(bb) Luc. 11. (cc) Ioan. 8. (dd) Ioan. 13.

[ee] Rom. 2. [ff] Iacob. 4.

100 CONSIDERATIO VI.

multis. (gg) Ideò (*Subdit Chryso-
stomus.*) (hh) major scientia majoris fit
pœnæ materia.

II. Da mihi, Domine, scire quod
sciendum est; hoc amare, quod a-
mandum est; hoc laudare, quod tibi
summè placet; hoc reputare, quod
tibi pretiosum apparet; hoc vitupera-
re, quod oculis tuis sordescit. (a) Pri-
mum est scientiæ studium, quærere
Deum; deinde honestatem vitæ cum
innocentiæ opere..... Utile est multa
scire, & rectè vivere: quòd si utrum-
que non valemus, melius est ut benè
vivendi studium, quàm multa scien-
di sequamur. (b) Scientia est, Deum
nosse; virtus, colere: in illo sapien-
tia, in hoc justitia continetur. (c)
Ille verè habet scientiam Christi, qui
justitiam facit. (d) Quare non sola
Dei mandatorumque scientia & altissi-
ma rerum peritia, satis est ad salutem;
sed justa & sancta actio rerum intel-
lectarum, nobis est necessaria: hac
enim absente, cùm opus est agere,

(gg) Luc. 12. (hh) Hom. 77. ad Pop.

(a) Th. à Kemp. de imit. l. 3. c. 50. (b) Isidor.
Hispal. sentent. l. 2. c. 1. (c) Lactant. Instit. div.
l. 6. c. 5. (d) Chrysof. hom. 53. in Matth.

VERA SCIENTIA. 101

vana est omnis eruditio atque scientia, & maximè nocitura. Scientia enim inflat, & charitas ædificat. 1. Cor. 8. (e) Qui vult habere notitiam Dei, amet. Frustra accedit ad legendum, ad meditandum, ad orandum, qui non amat. (f) Non enim hanc scientiam lectio docet, sed unctio; non littera, sed spiritus; non eruditio, sed exercitatio in mandatis Dei. (g) Vnde Gregorio magno, (h) Amor notitia est: & sapientissimo Augustino, Amor oculus est; & amare videre est. Id quod pulchrè confirmat Beda, cùm ait: (i) Habet autem ille scientiæ plenitudinem, qui habet charitatem: quia plenitudo legis est charitas. Ne ergo per multa distrahamur, ne per multa vagemur; si volumus habere scientiæ plenitudinem, habeamus charitatem. Quid enim nescit, qui charitatem scit? Utrique omnia scit, quia Deum scit: scriptum est enim, Quia Deus est charitas. Vnde Psaltes regius: Accedite ad

E iij

(e) Philo Carpathius in Cant. Cantic. (f) Augustin. manual. c. 20. (g) Bernard. ep. 108. ad Thomam de S. Audomaro. (h) Hom. 27. in Evang. (i) In Psal. 79.

cum, & illuminamini. Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. (k) O Veritas Deus, fac me unum tecum in charitate perpetuâ. Tædet me sæpè multa legere & audire: in te est totum quod volo & desidero. Taceant omnes Doctores: sileant universæ creaturæ in conspectu tuo, tu mihi loquere solus. (l) Infelix enim homo, qui scit illa omnia, te autem nescit: beatus autem, qui te scit, etiam si illa nesciat. Qui verò & illa novit, non propter illa beator, sed propter te solum beatus est, si cognoscens te sicut Deum glorificet, & gratias agat, & non evanescat in cogitationibus suis. (m)

III. Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini. (a) Sic est. Etiam illiterati, scientes maximè sunt, quia sciunt, & custodiunt mandata Dei, intrantque in sanctuarium, considerant & enarrant mirabilia ejus. Sanctorum scientia, non ingenij vi, non arte longâ, non magno temporis impendio addiscitur: solâ voluntate opus est, & humili corde; non mercede, non l.

(k) Ps. 33. (l) Kemp. de imit. l. 1. c. 3. (m) August. l. 5. Confess. c. 4. (a) Ps. 70.

bris, non lucubrationibus. Gratis ista
 fiunt, facile, citò: modò pateant au-
 res, & pectus sapientiam sitiat. (b)
 O quàm velox est sermo sapientiæ!
 & ubi Deus Magister est, quàm citò
 discitur quod docetur! (c) Verè be-
 nè doctus est, qui Dei voluntatem
 facit, & suam voluntatem relinquit.
 (d) Ita verè benè docti fuerunt sub Deo
 Magistro Apostoli, homines alioquin sine
 litteris & idiotæ. (e) Ita docti fuerunt
 magni illi, Antonius, Paulus Eremita,
 Hilarion, Benedictus (qui, ut scribit Gre-
 gorius Maximus, (f) despectis littera-
 rum studijs, relicta domo rebusque
 Patris, soli Deo placere desiderans,
 recessit scienter nesciens, & sapienter
 indoctus) Bernardus sapidissimo Deipara
 lacte potatus, Francisci Assisias & Paula-
 nus, aliique innumeri, quibus accensendæ
 sunt Catharina Senensis, Teresa, Birgit-
 ta, Clara, Genoveva, & quæ non aliæ?
 quæ litterarum expertes, introierunt in
 potentias Domini, cibatae pane vi-
 tæ & intellectu, & aquâ sapientiæ

E iiij

(b) Lactant. Institut. divin. l. 3. c. 26. (c) S.
 Leo serm. 1. de Pentecoste. (d) De imit. Christi
 l. 1. c. 3. (e) Act. 4. (f) Lib. 2. dialog. prefat.

104 CONSIDERATIO VI.

salutaris potatæ. (g) Ita denique docti, tot omnis conditionis, ætatis, sexûs, Evangelicæ doctrinæ sectatores, qui heroïco rerum omnium, atque aded vitæ hujus contemptu, veram, quam profitebantur, Dei scientiam, asseruerunt. Quid ad illorum memoriam, tot studiosissimi litteraturæ & ventosæ scientiæ prensatores? num merito, cum Augustino (h) confuso pudore horribili vehementer, narratâ illi à Potiriano Sancti Antonii vitâ, & ex hujus lectione duorum amicorum & sponsarum ad Christum transitu, (i) exclament? Quid patimur? Quid est hoc, quod audistis? Surgunt indocti, & cœlum rapiunt: & nos cum doctrinis nostris, sine corde, ecce ubi volutamur in carne & sanguine? (k) Attendant & doctissimum à Seraphico Doctore Bonaventurâ extractum, indeque deductam B. Ægidij Assisiensis sententiam. Sic habetur in Annalibus Minorum. (l) Etsi F. Ægidius litteris instructus non erat (fuit enim laicus, vel conversus, ut vocant) at tamen divinæ sapientiæ splendoribus aded illustratus fuit, ut etiam divinis

(g) Eccli. 15. (h) I. ib. 8. Confess. c. 7. (i) c. 6. (k) c. 8. (l) Wading 10. 2. an. Christ. 1262. 4. 1

litteris eruditos excelleret. Dixit aliquando ad S. Bonaventuram tum Ministrum Generalem, virum insigniter doctum: Multis te, Reverende Pater, gratiæ suæ donis auxit præpotens Deus. Nos verò simplices & idiotæ, quidnam faciemus, ut salvi esse queamus? Respondit S. Bonaventura: Etiam si nullam aliam homini gratiam conferret Deus, nisi ut ipsum diligere, sufficeret ei ad obtinendam salutem. Et Ægidius: Potestne, inquit, homo indoctus æquè atque doctus diligere Deum? S. Bonaventurâ respondente, posse etiam simplicem aniculam non minùs diligere Deum, quàm sacræ Theologiæ benè doctum Doctorem: Fr. Ægidius exiliens ferventi spiritu, in hortum ingressus est, stansque ab eâ parte quæ civitatem respicit, altâ voce clamavit: O vos pauperculæ, simplices & indoctæ animi, diligite Dominum Deum vestrum, poteritisque majores effici, quàm sit Fr. Bonaventura, qui est Doctor celebris, & Sacræ Theologiæ Magister. Sicque mansit illic immotus, trium horarum spatio raptus in spiritu. De

106 CONSIDERATIO VI.

Ioanne Pico Mirandulano Principe, viro
 omni litteraturâ ornatissimo, hæc scribit
 author vitæ ejus operibus præfixa: Minu-
 tulum quantulumcumque devoti, vel
 feniculi, vel aniculæ affectum in Deum,
 pluris quàm omnem ejus humanarum
 divinarumque rerum notitiam facie-
 bat. Hortabaturque sæpissimè fami-
 liares, ut ad Deum amandum con-
 verterent & incitarent mentes: quod
 opus præponderaret cuicumque, quam
 in hac vita habere possemus, cogni-
 tioni. Hoc etiam, in libello ipso de
 Ente & Uno, luculentissimè est exe-
 cutus..... Illud quoque divi Fran-
 cisci, Tantum scit homo quantum o-
 peratur, illius in ore frequens fuerat,
 Ergone litterarum peritia negligenda? mi-
 nimè verò: sed ut Deo grata, ut tua,
 ut proximorum saluti sit utilis, virtuti so-
 cianda est. Doctè observat Iustinus Mar-
 tyr, (m) scientiam & virtutem esse ar-
 borem scientiæ & arborem vitæ, quæ prope
 se invicem erant plantatæ: Neque enim
 vitæ sine cognitione, neque cognitio
 tuta sine vitæ verâ. Ideò in propin-
 quo utrumque (lignum) plantatum

(m) Ep. ad Diognetum sub finem.

fuit. *S. Ambrosio dictanti in Psalmum 43. adfuisse dicitur Spiritus Sanctus ignis specie: (n) Creditur & S. Chrysostomo Paulus Apostolus, quem ille mirificè coluit, sæpè scribenti & prædicanti multa dictasse. (o) SS. Ephrem, Equitius, Trudo, aliique sapientiâ ac facundia divinitus ornati fuere; (p) à Deiparâ insigni scientiâ, Albertus Magnus, Rupertus Tuiensis Abbas, Hermannus cognomento Contractus, & alii: (q) Seraphicus Bonaventura, Angelico Thomæ petenti ostendi sibi libros, ex quibus tam multiplicem, atque adeò magnam eruditionis ubertatem hauriret, Christi Domini cruci affixi imaginem demonstravit: è quo fonte uberrimo se accipere professus est, quidquid vel legeret, vel scriberet. (r) Ipse verò Angelicus Doctor, nunquam se lectiōi aut scriptioni dedit, nisi post orationem. In difficultatibus locorum sacræ Scripturæ, ad orationem jejunium adhibebat. Quin etiam sodali suo Fratri Reginaldo di-*

(n) Paulinus in ejus vita. (o) 2. Noctur. lect. 6.
 (p) Vid. A lapide in 1. Iac. v. 5. & Drexelium
 Daniel. c. 3. (q) Vid. Platum de bono stat. Relig
 l. 2. c. 32. & 33. (r) Wading. Annal. Min. a. n.
 Christ. 1260. n. 20.

108 CONSIDERATIO VI.

cere solebat, quidquid sciret, non tam studio aut labore suo peperisse, quam divinitus traditum accepisse. (1) Ignatius minima Societatis IESV Fundator sapientissimus, in Manresano, mox à seculari ad Christi militiam conversione, secessu, claris adeò illustrationibus à Deo recreatus est, ut postea dicere solitus sit: Si sacrae litterae non extarent, se tamen pro fide mori paratum ex iis solum, quae sibi Manresae patefecerat Dominus. Quo tempore, homo litterarum planè rudis, admirabilem illum composuit Exercitiorum librum, Sedis Apostolicae iudicio, & omnium utilitate comprobatum. Ut verò se ad animarum lucra ritè formaret, subsidium litterarum, à Grammatica inter pueros exorsus, adhibere statuit. Majorem Dei gloriam in ore semper habens, semper in omnibus quærens, indefessus lucrandis Deo animis. (2) Sanxit autem prudentissimè, curandum esse, ut omnes, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum, ac perfectarum, & spiritalium rerum studium incum-

(1) 2. Noctur. lect. 5; (2) Lect. 2. Nocturni.

bant : ac in hujusmodi majus momentum, quàm in doctrinâ, vel aliis donis naturalibus & humanis, constitutum esse ducant. (u) *Et alibi* : (x) Cavendum, ait, ne fervore studiorum, intepescat solidarum virtutum, ac religiosæ vitæ amor. *Quæ quidem præclara Parentis optimi monita quàm egregiè secuti sint*, qui ex eadem Societate prodierunt celebres toto Christiano orbe Scriptores, facile patebit legenti illorum vitas & elogia ; ut, quod de magno illo Theologo Gabriele Vasquez scriptum reperio, (y) Virum fuisse, in quo virtus cum doctrina, pietas cum sapientiâ certasse videatur : id de quamplurimis aliis meritisimo jure pronuntiari possit. Lege, si placet, Bibliothecam Scriptorum ejusdem Societatis. Certè de Francisco Suarez (quem Paulus V. datis ad eum quaternis literis Apostolicis, Doctorem eximium vocat, alii Communem omnium Magistrum, Alterum hujus ætatis Augustinum, &c.) sæpè à multis vocatum in dubium est, doctiorne esset an sanctior. (z) *Idem ferè lego de Leonardo*

(u) *Constit. part. 10. §. 2.* (x) *Part. 4. c. 4. §. 2.*

(y) *Alegambe Bibliot. Scriptor. Soc. [2] Ibid.*

110 CONSIDERATIO VI.

Lesio (aa) cui idem Summus Pontifex Paulus, pro defensione divi Petri auctoritate, gratias dixit; cuius volumen de Justitia, Albertus Pius, uti fidelissimum Consiliarium semper in mensa, cui assidere solitus cum audientiam daret, unà cum gladio asservabat, (bb) Idem & de aliis cum apud alios, tum apud Trithemium (cc) leges; observabisque, veram præstantemque scientiam cum virtutum perfectarum exercitio conjunctam esse. Tum demum verè doctus evades, cum scientiam virtute ornaveris, imitatus magnum illum Cantuaria Archiepiscopum Edmundum, de quo litteris operam navante sic legimus: (dd) Discendi quidem percupidus, sed rectè vivendi cupidior, ita studebat discere, tanquam semper victurus; ita vivere, tanquam cras moriturus.

*(aa) Vita c. 10. (bb) Ibid. c. 6. (cc) De Scrip-
tor. Eccles. (dd) Vita apud Surium. 16. No-
vemb.*